

Vogeltrektocht met de Vogelwerkgroep

Dit jaar had de vogelwerkgroep ervoor gekozen om de jaarlijkse vogeltrektocht te organiseren in de Brabantse Biesbosch. Ook niet-vogelwerkgroepleden konden zich voor deze tocht opgeven waardoor we met een mooie groep van 25 personen op weg gingen naar de polders bij Werkendam. We parkeerden onze auto's op het parkeerterrein bij het Biesboschmuseum aan de Hilweg, waar Kees van Dongen, een van de gidsen, ons iets vertelde over het gebied. Vandaar uit liepen we eerst de Pannekoek-route.

Deze 'cultuurhistorische' wandelroute ligt midden in het prachtige en waterrijke Nationaal Park De Biesbosch. De Pannekoek bestaat voornamelijk uit wilgen, vlier, riet en natuurlijk water. Het leuke aan het gebiedje is dat er veel verschillende biotopen samenkomen.

Rietgorzen, grienden (die nog steeds op traditionele wijze worden gehakt) en

doorgeschoten wilgenvloedbossen worden afgewisseld met doorkijkjes over waterpartijen.

Het meest opvallende is de wilgentuin. Hier worden meer dan 40 wilgensoorten 'bewaard', waaronder soorten die in Nederland niet veel meer voorkomen. In deze tuin kun je goed zien hoe ze van elkaar verschillen. In de natte greppels van de griend zijn in het voorjaar gele lissen en spindotters te vinden. Het riet in de gorzen wordt jaarlijks gesneden.

Naast vele soorten watervogels komen er verschillende soorten zangvogels voor waaronder de blauwborst, koolmees, fitis en winterkoning die gemakkelijk voedsel vinden in het insectenrijke gebied. Een roofvogel als de sperwer is gek op deze vogeltjes en maakt het leven voor hen een stuk minder eenvoudig. In de winter overheerst het geel en bruin van riet en

wilgenstammen die ieder op zijn eigen manier inspireert: voor de één een feest van pasteltinten voor de ander een mystieke ervaring.

Toen we het gebied betraden zagen we gelijk wat er gebeurt als de grienden niet periodiek gehakt worden. Ze groeien uit tot weelderige bossen met schots en scheef staande bomen. Voor iedere griendwerker is dit een gruwel, maar uit natuuroogpunt zijn de verwilderde grienden heel waardevol. Er broeden veel vogelsoorten en op de stammen groeien allerlei mossen en korstmossen. Aan de overkant van een kreek keken we uit op een beverburcht. In dergelijke burchten brengen bevers de winter door. In 1988 keerden deze vroegere bewoners terug in De Biesbosch. Toen werden de eerste drie paartjes uitgezet. In 2010 telde de beverpopulatie ongeveer vijfhonderd dieren in ongeveer 87 burchten.

We liepen verder over een pad met aan weerszijden knoestige knotwilgen en doorkijkjes naar de waterkant waar we een aantal jonge eerstejaars knobbelzwanen zagen en vele tientallen meerkoeten vergezeld door een aantal wilde eenden. Iets verder zagen we krakeenden, blauwe reiger en wintertalingen. Het geluid van een mager speenvarken verraadde dat er een waterral in het gebied aanwezig was. Doordat het weer een beetje bedompt en miezerig was lieten de vogels zich niet echt horen op een uitzondering van wat merels en roodborsten na. Bij het begin van de ‘wilgentuin’ liepen we langs de vangpijp van een eendenkooi. Eric Akkermans vertelde hier hoe de eenden de pijp in werden gelokt en aan het eind letterlijk en figuurlijk ‘de pijp uitgeholpen’ werden. Verderop in de ‘wilgentuin’ onderscheiden we duidelijk de verschillende soorten wilgen aan de vorm van het blad en de kleuren van het hout. We verlieten het gebied en liepen over de dijk richting de ‘Spieringpolder’. Onderweg stonden we nog even stil bij een boom die duidelijk aangeknaagd was door een bever. Hier hoorden we ook duidelijk het niet alledaagse geluid van de Cetti’s-zanger, een vogel die het goed doet in de Biesbosch maar verder in Nederland zeer zeldzaam is.

Terwijl we over de dijk liepen, waar we aan de ene kant uitkeken over de Polder Jantjesplaat en aan de andere kant de Kleine Noordwaard goed konden overzien, werden de telescopen van Eric en Kees op een bomenrij in de verte gericht en wat bleek.....een drietal zeearenden zaten in de boomtoppen, een schitterende waarneming. We liepen na deze bijzondere waarneming naar restaurant “de Brabantse Biesbosch”

waar we onze lunch zouden gaan gebruiken. De ‘Griendwerkers lunch’ en de vele soorten uitsmijters al dan niet met een ‘soep van de dag’ lieten we ons goed smaken. Na de lunch vervolgde we onze tocht door de Kleine Noordwaard. Een nat probleem bij het hek, waar we tot de enkels in de glibberige klei stonden, werd opgelost door iets verder de afrastering omlaag te drukken zodat die mensen die geen laarzen aanhadden ook redelijk het gebied konden betreden. Velen diverse soorten watervogels waren in het gebied aanwezig, zo zagen we o.a.; aalscholver, blauwe reiger, fuut, grote mantelmeeuw, grauwe gans, kievit, grote Canadese gans, krakeend, kuifeend, scholekster, slobeend, smient, waterhoen en

zilvermeeuwen. Toen we dichterbij de eerder waargenomen zeearenden waren hadden we de telescopen nog een keer op die gigantische vogels gericht zodat eenieder ze goed kon bekijken. Ook een mooi gezicht is de foeragerende en later opvliegende grote zilverreiger. We stonden nog even stil bij een geplaatst kunstwerk “*Uitkijk op het landschap*”, een kunstwerk van Urs Pfannenmüller, dat de vorm heeft van een liggende trechter of kijker. Het ligt aan de oever van de kreek, op de nu voor een deel ondergelopen polder Hardenhoek. Het meer dan tien meter lange bouwsel bestaat uit ribben van betonijzer en verzinkte, stalen wapeningsnetten. Door de vorm en ligging van het werk ontstaat een markant punt in het landschap. Het werk nodigt de wandelaar uit er naar toe te lopen, het te bekijken en erin te lopen. Wij maakten er een mooie foto.

Ondertussen waren we aangekomen bij de parkeerplaats waar we onze auto's achtergelaten hadden. Onderweg zagen we ook nog sperwer, buizerd, ekster, fazant, graspieper, houtduif, kauw, koolmees, zwarte kraai, merel, nijlganzen, pimpelmees, roodborst, slechtvalk, spreeuwen, staartmees, torenvalk, vink, veldleeuwerik en winterkoninkje. Wanneer we ons vogellijstje met waarnemingen nog eens doornamen zagen we dat we al op zo'n ruime veertig

soorten zaten. We besluiten nog even naar polder Maltha te rijden om te kijken of we daar nog wat bijzonders zouden zien. Bij aankomst vlogen er duizenden grauwe- en kolganzen over de akkers. Toen we naar de vogelkijkhut liepen zagen we een koppel grote bonte spechten en een aantal kramsvogels. In de kijkhut aangekomen is het vrij stil op het water. Een drietal aalscholvers waren de vleugels aan het drogen en op het water een aantal wilde eenden, krakeenden, wintertalingen en smienten. Intussen werd het al aardig donker zodat het leek of er elk moment een regenbui kon losbarsten en we besloten dat het genoeg was voor vandaag en we de terugreis gingen aanvaarden. Eenieder werd bedankt voor zijn inzet en belangstelling, we konden terugkijken op een leuke en leerzame excursie.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet.